

- 13 Esenova, K.O. Medialingvistika: merzımdı baspasöz tılın zertteudıñ pragmatikalyq aspektısı (Medialinguistics: the pragmatic aspect of learning the language of periodical printing). Almaty, 2015. [In Kaz.]
- 14 Al-hindawi Fareed & D.Saffah. Pragmatics and Discourse Analysis. Journal of Education and Practice. 8, 2017. - P.93-107.
- 15 Birkner, V. Reading Comprehension in Teaching English as a Foreign Language [Text]. – (<https://www.monografias.com/trabajos68/readinscomprehension-teaching-english/readinscomprehension-teaching-english2.shtml>)
- 16 Rustemova, S.K. Methods of teaching reading at English lessons [Text] / S.K. Rustemova, B.E.Alimzhanova, M.I. Bajgoshkarova, R.ZH.Babzhanova // Molodoj uchenyj. – 2015. – №11. – S. 1478–1481
- 17 Deborah, C. D. (2021): Language tensions and unseen languages in a multilingual university: the perspectives of university lecturers, Journal of Multilingual and Multicultural Development, DOI: 10.1080/01434632.2021.1979014 : <https://doi.org/10.1080/01434632.2021.1979014>
- 18 Gabriela Meier & Anita Wood (2021) Multilingual socialisation in education (M-SOC): educator engagement and potential for collective action, International Journal of Multilingualism, 18:4, 619-633, DOI: 10.1080/14790718.2021.1951275: <https://doi.org/10.1080/14790718.2021.1951275>
- 19 Dolas, F., Jessner, U., & Cedden, G. (2022). Cognitive Advantages of Multilingual Learning on Metalinguistic Awareness, Working Memory and L1 Lexicon Size: Reconceptualization of Linguistic Giftedness from a DMM Perspective. Journal of Cognition, 5(1): 10. - P. 1–15. DOI: <https://doi.org/10.5334/joc.20120>
- 20 Bogdanova, S.Yu. Formirovanie yazykovoj kompetencii cherez chtenie (kognitivnyj aspekt) [Text] / S.Yu. Bogdanova // Vestnik Irkutskogo gosudarstvennogo lingvisticheskogo universiteta. Irkutsk. – 2011. – № 3. – P. 171-175. [in Rus]

РЕЗЮМЕ

В данной статье впервые в Казахском литературоведении поднимается вопрос теоретико-литературного осмысления интернет-литературы, этим и обуславливается актуальность данной статьи. Интернет-литература не изучена казахстанским литературоведением. Остро ощущается недостаток в крупных академических работах, посвященных проблеме Интернет-литературы на данный момент, исследования находятся на этапе становления, а сама традиция изучения сетевой литературы лишь зарождается.

Исследователи сетевого материала зачастую используют уже устоявшуюся, существующую методологию, и, несмотря на то, что Интернет уже стал объектом исследования для многих дисциплин, интернет-литература не изучена у нас в стране и не разработаны методы анализа нестандартного художественного материала.

Публикация в Интернете в последнее время стала одной из самых доступных и популярных форм выхода текста к читателю. Сетевые сборники и альманахи, сайты со свободным размещением произведений и блоги охотно используют и признанные авторы. В этой связи становится очевиден тот факт, что формирование новой коммуникационной системы оказывает значительное влияние не только на казахстанскую культуру вообще, но, в первую очередь, воздействует на литературный процесс.

Таким образом, сетевая литература представляется нам именно тем явлением, которое наиболее полно воплотило в себе черты нового коммуникативного пространства. Современная казахстанская литература представляет собой сложную эстетическую систему, активно развивающую художественные традиции литературы XIX-XX веков и открытую для воздействия современной цифровой цивилизации и технологической революции.

ӨОЖ 378:37.046:811.111
 FTAXP 16.01.35

Искакова Ш.Г., аға оқытушы, <https://orcid.org/0000-0002-7715-357X>

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті, Орал қ., Жәңгір хан көш., 51, 090009, Қазақстан, shynar_iskakova@mail.ru

Куанышкалиева А.Н., ағылшын тілі мұғалімі, <https://orcid.org/0000-0002-7715-357X>

Ы.Алтынсарин атындағы жалпы орта білім беретін мектеп,

Орал қ., Науша батыр 31/1, Қазақстан, kuanyshkaliyeva07@mail.ru

Iskakova SH.G., senior lecturer , <https://orcid.org/0000-0002-7715-357X>

Zhangir khan West Kazakhstan Agrarian-technical university, Uralsk, Zhangir khan St., 51, 090009, Kazakhstan, shynar_iskakova@mail.ru

Kuanyshkaliyeva A.N., english teacher , <https://orcid.org/0000-0002-7715-357X>

Secondary school named after I.Altynsarin, Uralsk, Nausha batyr 31/1, Kazahstan, kuanyshkaliyeva07@mail.ru

ШЕТ ТІЛІН ДЕҢГЕЙЛЕП ОҚЫТУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ EFFICIENCY OF LEVEL-BASED TEACHING OF A FOREIGN LANGUAGE

ТҮЙІН

Бұл мақалада авторлар шет тілдерін деңгейлеп оқыту проблемаларын қарастырады, шет тілін неғұрлым тиімді меңгеруге ықпал ететін тілдік оқытуды жүзеге асыру шарттарын талқылайды. Аралас топтардағы оқытудың бір ерекшелігі - алынған білімді бағалаудың үлкен объективтілігі көзделінген. Қазақстан Республикасында деңгейлік оқытуға көшу шет тілдерін оқыту бойынша бүкіл оқу үдерісіне елеулі өзгерістер енгізуді талап етті: Оқытылатын тіл елінің жағдайларына еліктейтін оқытудың жаңа, неғұрлым тиімді технологияларын енгізу, жаңа құжаттама жасау, оқытушыларды даярлау, білім алушылардың нәтижелерін бағалаудың жаңа жүйесін әзірлеу. Сонымен қатар, оқытудың әртүрлі деңгейлеріне көшу кезінде білім алушылардың білімін, дағдыларын бағалау кезінде қиындықтар туындайды, өйткені білім берудің әртүрлі деңгейлерінде алынған сандық тең көрсеткіштер тілді меңгеру тұрғысынан тең емес. Дегенмен, жоғары сапалы шынайы оқу-әдістемелік кешендердің арқасында білім алушыларды оқыту деңгейлері бойынша оқытудың оң аспектілері басым, ең алдымен коммуникативтік құзыреттілікті қалыптастыруға негізделген. Білім алушылардың жалпы деңгейлік білімге деген көзқарасына қарамастан, авторлар көптеген шешілмеген мәселелерді егжей-тегжейлі қарастырылған. Автор техникалық мамандықтарының білім алушылары үшін шет тілін деңгейлеп оқытуды енгізу тәжірибесін жинақтайды және шет тіліндегі білім беру сапасын арттырудың шарттарының бірі шет тілін деңгейлеп оқытуды енгізу болып табылатындығына ерекше тоқталып қорытындылайды.

ANNOTATION

In this article, the authors consider the problems of level-level teaching of foreign languages at the university, discuss the conditions for the implementation of language learning, contributing to more effective mastery of a foreign language. One of the features of teaching in mixed groups is the greater objectivity of the assessment of the acquired knowledge. In addition, when switching to different levels of education, difficulties arise in assessing the knowledge, skills and abilities of students, since quantitatively equal indicators obtained at different levels of education are unequal in terms of language proficiency. Nevertheless, thanks to high-quality authentic educational and methodological complexes, positive aspects of teaching students by levels of study prevail, primarily based on the formation of communicative competencies. Despite the attitude of students to the general level of education, the authors examined in detail many unresolved problems. The author summarizes the experience of introducing level-based foreign language teaching for students of humanities and summarizes that one of the conditions for improving the quality of education in a foreign language is the introduction of level-based foreign language teaching.

Кілтті сөздер: бағалау, деңгейлік оқыту, шынайы оқу-әдістемелік кешендер, коммуникативтік құзыреттілік, тілді меңгеру.

Key words: assessment, level teaching, authentic educational and methodological complexes, communicative competence, language acquisition.

Кіріспе. Ұсынылған тақырыптың өзектілігі қазіргі өмір шындығымен, мультимәдениетті және полимәдениетті білім беру ортасымен, білім берудегі жаһандану үдерістерімен, Қазақстандық білім беру үдерісіне шынайы оқулықтар мен оқу құралдарын енгізумен, дамудың

заманауи үрдістерімен, шет тілдерін тек мектепте ғана емес, ЖОО-да оқыту үрдістерімен байланысты.

Қазіргі уақытта ЖОО-да шет тілдерін оқытуда елеулі өзгерістер болды. Бұл өзгерістердің негізгі факторлары шет тілдерін оқытуға құзыреттілік көзқараспен, студенттердің шет тілін өз бетінше үйренуіне баса назар аударумен, білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік жүйесін енгізумен және шет тілін меңгерудің барлық кезеңдерінде деңгейлеп оқытуды қолданумен байланысты. Шет тілдерін деңгейлеп оқыту біздің отандық, ресейлік және шетелдік ғылымдардың әдістемелерін қолдана отырып, шет тілдерін оқыту тәжірибесіне айқындадық.

Қазіргі уақытта халықаралық қарым-қатынас тілін меңгерудегі білімге, іскерлікке және практикалық дағдыларға қойылатын талаптар деңгейі айтарлықтай өсті. Қоғамның ағылшын тілін оқыту сапасына деген сұранысы артып келеді. Кейбір студенттер шет тілін үйренуде қиындықтарға тап болмайды, материалды олар оңай игереді, сондықтан шет тілін үйрену оларға ынта-жігер сыйлайды, бұл оларды шет тілін одан әрі үйренуге уәждендіреді. Басқа топ студенттер шет тілін үйренуде айқын қиындықтарға тап болады, мұның салдары-студенттің шет тілін сәтті меңгерудің ішкі қажеттілігі жоқ. Сондықтан білім беру жүйесіне көп деңгейлі оқытуды енгізу әрекеттері жүзеге асырылуда.

Көп деңгейлі оқыту технологиясы - бұл топ студенттерінің әртүрлі қабілеттері бар топтарда оқыту болып табылады. Жеке тұлға ретінде студенттің жеке басын дамыту үшін ең қолайлы жағдайлар жасау көзделеді. Деңгейлеп оқыту кезінде студенттердің шетел тілін игеруге қойылатын әртүрлі талаптарға бағдарлануымен қамтамасыз етіледі.

Multi-level groups деп аталатын аралас топтарда оқытудың дұрыс және бұрыс жақтары қарастырылды. Жоғары оқу орындарында шеттілдік білім беру жоғары деңгейде қарастырылады және «деңгейге дейінгі дәуірдегі» білім деңгейі түлектерге ана тілінде сөйлейтіндермен тиімді қарым-қатынас жасауға, әдебиеттерді түпнұсқада оқуға, шет тіліндегі хабарларды тыңдауға мүмкіндік берді. Дегенмен, аралас топтардағы оқытудың кемшіліктері айқындалды.

Жоғары оқу орындарына арналған мамандандырылған оқулықтарды, сондай-ақ кафедра оқытушылары құрастырған оқу құралдарын тиімді пайдалана алады, кейіннен топта талқылай отырып, бакалавриат студенттеріне арналған тақырыптар күрделене түседі. Кәсіби қарым-қатынасты сақтау бізге студенттің шет тіліндегі құзыреттіліктерін одан әрі дамытуға деген ынтасын сақтаудың міндетті шарты болып табылады, бұл міндетті түрде студенттің одан әрі қызметінде, студенттің ғылыми жобасында көрінеді.

Зерттеу жұмысының мақсаты - ЖОО-да шет тілдерін деңгейлеп оқытудың тиімді жолдарын анықтау.

Зерттеудің міндеттері - шет тілдерін оқытуда деңгейлеп оқыту технологиясын пайдалана отырып, студенттердің білімділігін арттыру, деңгейлеп оқытудың жағымды және жағымсыз жақтарын анықтау.

Зерттеу нысаны ретінде біз университетте, атап айтқанда 1-курста бакалавриатта оқитын техникалық мамандығына түскен білім алушылардың шет тілінің оқыту процесін таңдадық, өйткені дәл осы санаттағы білім алушылар зерттелетін процеске тікелей байланысты.

Зерттеудің теориялық маңыздылығы –бұл жұмыста деңгейлеп оқытудың теориялық маңыздылығын саралау негіз болып табылады. Зерттеудің әдіснамалық базасын отандық ғалымдар Т.Т.Аяпова мен Ж.Б.Құрманбаеваның, Ресейлік ғалымдар Л.М.Босова, Е.Б.Манахова, Е.А.Стародубцеваның, шетелдік ғалымдар Оксенден Клайв, Ләтем - Кениг Кристианның ғылыми еңбектеріне жүгіндік.

Зерттеудің практикалық маңыздылығы - жинақталған материалды тәжірибеде машықтану, білімгерлердің білімін тесттік жұмыс арқылы саралау болып табылады. Зерттеу әдістері пайдаланатын ғылыми және әдістемелік әдебиеттерді сараптау, оқытушылардың тәжірибесін анализдеу және эксперименттік талдау жасау.

Зерттеу пәні. Ағылшын тілі сабақтарында студенттердің деңгейін анықтау.

Аталмыш міндеттерге қол жеткізу үшін келесі зерттеу әдістері қолданылады:

теориялық: зерттеу тақырыбы бойынша лингвистикалық, дидактикалық және әдістемелік әдебиеттерді зерделеу, қолданыстағы бағдарламалар мен оқулықтарды талдау;

эмпирикалық: оқытушылар білімгерлермен әңгімелесу, оқу процесін бақылау,

тәжірибелік оқытуды мүмкіндігінше шындыққа жақын жүргізу.

Авторларқолданатын зерттеу әдістері сауалнама нәтижелерін талдауды, алынған ақпаратты жалпылауды және оның әдістемелік-педагогикалық интерпретациясын қамтиды. Еуропа елдерінің білім алушылары үшін деңгейлеп оқыту күмән тудырмайтын және зерттеуді қажет етпейтін факты болып табылады. Біздің елімізде бұл жаңа құбылыс, ол біздің зерттеуіміздің жаңалығын анықтайды, оның барысында білім алушылардың көзқарасы бойынша шет тілдерін деңгейлеп оқытуды қолдану тараптары оң ғана емес, теріс те анықталды.

Білім деңгейі жоғары материалды тез игере алатын білім алушыларсабақтарда зеріге бастайды, ал қабілеті төмен білімгер өткен материалдарды игере алады. Екінші жағынан, тілдік білімі төмен білім алушылар айтарлықтай қиындықтарға тап болды, олар үшін күрделі бағдарламаны игеруге уақыт болмады және жиі оқуды тоқтатты, сабақтарды өткізіп жіберді, бұл олардың жағдайын одан әрі нашарлатты. Сол «орташа»студент өзін жайлы сезінді. Оған орта және жоғары оқу орындарындағы барлық бағдарламалары есептелген. Артықшылықтары да болды, бірақ олар көбінесе мұғалімнің,оқытушының шеберлігіне, оның әрқайсысын қызықтыра білуіне, оқу процесіне жеке көзқарасты қолдануына байланысты болды.

Білім алушылардың тілді меңгеру деңгейі аралас топтарда топтың рейтингісін көтеру туралы иллюзияда болмайды, ал егер студент өз рейтингін арттырғысы келсе, онда оған теңесетін студентте табылады. Ол сабақтарда жақсы және керемет жауаптарды естиді және мұғалімнің жеке көзқарасы мен өз қалауы бойынша жетістікке жете алады. Мұны көп деңгейлі аралас топтарда оқытудың бірінші және маңызды плюс деп санауға болады.

Барлық уақытта тәжірибелі оқытушылар сабақта мықты білім алушылардың көмегін пайдалануға ұмтылды, сыныпты шағын топтарға бөлді, онда әркім тапсырма алды, алғыр студенттер грамматика, оқу, жазу бойынша «мамандар» ретінде ұсынды, оларға барлық студенттер бір-бірінен көмек сұрады. Бұл өзара көмек тек білім беру ғана емес, сонымен қатар тәрбиелік маңызы бар, аралас топтарда оқытудың тағы бір маңызды плюсі болып табылады. Білім беру мекемелеріндеаралас топтармен жұмыс жүргізу әлі де жүргізілуде. ЖОО-да,мектептерде осы бағыттағы жұмыстар шет тілдерін оқытуда өз қызметін жалғастыруда.

ЖОО-да шет тілдерін деңгейлеп оқытуға көшу уақыт талабына байланысты және ғылыми негіздемелері бар. Деңгейлікоқытудың тәсілдерін қолданудың негізі, жәй бағыттан күрделіге, төменнен жоғарыға қарай жылжудың философиялық идеяларын анықтайды. Білімді танымдық процестің ақпараттық нәтижесі ретінде қарастыруға болады, оның нәтижесі адамзат мәдениетінде баяу әсер етуі, адамдардың мінез-құлқының индикативті негізін құрайды" [1, 190-бет]. Шет тілдерін деңгейлеп оқытудың философиялық негізін ескере отырып, идеяның өзі дұрыс екендігімен келісуге болады, бұл таңдаудың дұрыстығын әріптестерде атап көрсетеді [2; 11]. Деңгейлеп оқытудың негізінде жүйелілік қағидаттары, сөйлеу әрекетінің барлық аспектілері мәселелерінің біртіндеп күрделенуіне соқтырады [2]. Шет тілдерін оқытудың үздіксіздігі мен сабақтастығы да үлкен маңызға ие [3; 7].

Зерттеу материалдары. Жалпыеуропалық тілді меңгеру тұжырымдамалары жүйесінде (CEFR) (Common European Framework of Reference: Learning, Teaching Assessment) студенттердің білімі мен дағдылары үш үлкен санатқа бөлінеді, олар әрі қарай алты деңгейге бөлінеді [12]. Сонымен қатар неміс ғалымы Д. Трим негізгі алты деңгейді атап көрсетті: A1 (Breakthrough), A2 (Waystage), B1 (Threshold), B2 (Vantage), C1 (Effective Operational Proficiency), C2 (Mastery) [5, б. 45]. Сарапшылар стандартты санаттарды қолдана отырып, тілді меңгеру деңгейлері жүйесін де, дескрипторлар жүйесін де (осы деңгейлердің сипаттамалары) жасады[6]. Бұл екі кешен кез келген сертификаттау жүйесін, демек, кез келген оқыту бағдарламасын сипаттау үшін пайдаланылуы мүмкін ұғымдардың бірыңғай желісін жасайды [6, б.14]. Білім алушы оқу, есту, ауызша және жазбашанымеңгере отырып, тілдегі білім мен дағдыларды қалыптастырады.

Британдық ғалымдардың пікірінше, CEFR шеңберіндегі шет тілдерін оқытудың негізгі білім беру және әлеуметтік мақсаттарын айқындады. Яғни [7, б. 12]:

1) шет тілдік коммуникативтік құзыреттілікті барлық білімгерлер бірлесіп тиімді жұмыс істеу мақсатында тілдік дағдыларды қалыптастыру;

2) мәдениетаралық құзыреттілік пен «плюрилингвизмді» дамытуға ықпал ету («ғалымдар плюрилингвизм — бұл бір адамның бірнеше тілді қолдануы, бұл адамның кәсіби және жеке тұлға ретінде дамуының қажетті шарты деп санайды» [8]);

3) тіл білімін іс жүзінде қалай қолдануға болатындығын зерттеу және анықтау (біз не істей аламыз);

4) әр түрлі елдердегі адамдардың тілді меңгеру деңгейін білім беру жүйелерімен ұштастырады;

5) өз бетінше жұмыс істеу (learner autonomy) және үздіксіз білім беру дағдыларын қалыптастыруға ықпал ету.

Ғалымдардың пікірінше деңгейлеп оқытудың үш негізгі құрылымын сипаттайды: алғашқы деңгей -A1, A2; орташа деңгей — B1, B2 және жоғары деңгей — C1, C2.

Алғашқы деңгей. Бұл деңгейдегі тапсырмалар міндетті оқу деңгейін қамтиды. Бұл репродуктивті жаттығулар, оларды орындаудың нақты алгоритмі бар.

A1 - тілді қолданудың ең төменгі деңгейі, білім алушылар қарапайым сұрақтар қою және жауап беру арқылы сөйлесе алады.

A2 - бұл деңгейде әлеуметтік функцияларға арналған көптеген дескрипторлар бар, мысалы, сәлемдесу, жұмыс және бос уақыт туралы ақпарат сұрау және алу, қонаққа шақыру және т. б.

Орташа деңгей. Тапсырмалар жаңа материалды жалпылауды талап етеді, қорытынды жасауға, білімдерін жаңа жағдайларда қолдануға мәжбүр етеді. Бұл деңгейдегі тапсырмалар-бұл бір сабаққа арналған шағын жобалар. Бұл ретте осы тапсырманы орындаудың мақсаты, жоспары мен құралдары талқыланады.

B1 - студенттер әңгіме жүргізіп, өз идеяларын білдіре алады. Олар сондай-ақ мәселелерді шеше алады және шет тілінде сөйлеудің болжанбайтын үлгілерімен кездесетін жағдайларды талқылай алады.

B2 - бұл деңгейде тілді қолдану барған сайын абстрактілі бола бастайды. Студент әртүрлі мәтіндердің мазмұнын сараптау және қорытындылау немесе егжей-тегжейлі нұсқаулар мен кеңестер беру арқылы өз пікірін білдіреді.

Жоғары деңгей. Зерттеу қызметін салыстыруды, талдауды, жүргізуді талап ететін шығармашылық сипаттағы тапсырмалар және қиындықтардың жоғарылауы, яғни бұл бір тақырыпты зерттеу барысында орындауға арналған жобалық-шығармашылық қызмет.

C1 - білім алушы шет тілін қолданудың кең аясын көрсетеді.

C2 - бұл деңгей ана тілінде сөйлейтіндерге тең келмейді, дегенмен студент табысты оқушы бола алады және шынымен де еркін сөйлей алады.

Осыған сәйкес, сондай-ақ ағылшын тілі сабақтарында деңгейлеп саралауды жүзеге асыру үшін осы кезеңде білім алушылардың білім алуы мен оқуын диагностикалау негізінде уақытша шартты типологиялық топтарды бөлген жөн.

I топ, яғни алға жылжу қарқыны төмен білім алушылар тобы: жаңа материалды игеру кезінде олар белгілі бір қиындықтарға тап болады, көптеген жағдайларда олар қосымша түсіндірулерді қажет етеді, жеткілікті ұзақ түсіндірулерден кейін қосымша нәтижелерді игереді, жеткілікті ұзақ жаттығудан кейін міндетті нәтижелерді игереді, өзгерген және күрделі міндеттерді шешуді өз бетінше табу қабілеттерін, әдетте, көрсетпейді.

II топ, яғни оқуда ілгерілеудің орташа деңгейі бар білім алушылар тобы: жаңа білім мен дағдыларды игеру ерекше қиындықтар туғызбайды, типтік тапсырмаларды орындау тәсілдері 2-3 үлгіні қарастырғаннан кейін игеріледі, өзгертілген және күрделі тапсырмаларды шешу мұғалімнің, оқытушының нұсқауларына сүйене отырып анықталады.

III топ, яғни оқуда жоғары ілгерілеу қарқыны бар студенттер тобы: бастапқы оқыту процесінде жылдам игеру, көптеген жағдайларда бірнеше белгілі шешу әдістерін қолдануды көздейтін өзгертілген типтік есептердің шешімдерін өз бетінше таба алады, білім алу үрдісін қарқынды жағдайына жетелейді.

Көп деңгейлі оқытуды қамтамасыз ету, атап айтқанда, мынадай шешімді қарастырады:

1. Психологиялық міндеттер (білім алушылардың жеке тұлғалық ерекшеліктерін анықтау, олардың зейін, есте сақтау, ойлау, жұмыс қабілеттілігінің дамуы, оқу іс-әрекетінің компоненттерінің қалыптасуы және т.б. негізінде анықтау).

2. Білім алушылардың оқу-танымдық мүмкіндіктерінің мазмұны мен типологиялық кеңістігінің изоморфизмін қамтамасыз ететін пәндік-дидактикалық міндеттер (оқу материалын әзірлеу, оны икемді құрылымдау).

Деңгейлеп оқытуда жеке білім алушылармен де, топтармен де жұмыс істеуге мүмкіндік

береді. Осы технология бойынша жұмыс жүйесі әртүрлі кезеңдерді қамтиды:

- артта қалушылықты анықтауы;
- олқылықтарды жоюы;
- үлгермеу себептерін жоюы;
- оқуға деген қызығушылықты қалыптастыру және ынталандыруы;
- қиындық туғызған жағдайда студенттің оқу міндеттері мен қызметін бағалауды

саралауы;

Ішкі дифференциация топтың шартты бөлінуін қамтиды:

- психикалық даму деңгейі (жетістік деңгейі) бойынша;
- тұлғалық-психологиялық типтер бойынша (ойлау түрі, мінездің екпіні, және т.б.).

Көп деңгейлі оқытудың оң аспектілері:

- Деңгейлеп оқытуда әр студент өзінің қабілеттері мен мүмкіндіктерін арттыруы;
- Студенттердің білім деңгейі теңестіруі;
- Оқытудың жалпы деңгейін төмендетілуі жойылуы;
- Білім беруде тереңірек ілгерілеуге деген ұмтылысы жүзеге асырылады.

CEFR сонымен қатар A1-ден төмен деңгейлерді, сондай-ақ A1+; B1+; B2+. CEFR деңгейлеп оқыту жүйесінде әрбір білім алушыға өзінің шет тілін меңгеру деңгейін анықтау, одан әрі жұмысты бағдарламалау, өзінің күшті және әлсіз жақтарын айту мүмкіндігі де қарастырылған. Оқытушы үшін тиісінше жеке және білім алушылар тобында табысты жұмысты ұйымдастыру үшін жаттығулар мен тесттер жүйесі ойластырылған.

Зерттеу әдістері. Жәңгір хан атындағы БҚАТУда деңгейлеп оқыту келесідей жүзеге асырылады. Алғашқы сабақтарда бакалавриат студенттері, яғни 1 курс студенттері тексеріледі. Алғашқыда оларға деңгейлеп тесттер ұсынылды, оларды жазғаннан кейін білім алушылар топтарға бөлінді (A1, A2 және т.б.) [9, б. 129]. Біз негізінен A1, A2, B1 деңгейлері бар студенттермен жұмыс жасаймыз. Апталық сағат – 5 кредиттік сағат саны және СӨЖ-тан тұрды. ЖОО-да оқудың бастапқы кезеңінде мектеп біліміне байланысты шет тілін жоғары деңгейде меңгермеу себептері:

- 1) мектепте осы пәнге деген қызығушылықтың жеткіліксіздігі, өйткені ЖОО-ны таңдау кезінде шет тілі бейінді емес болып саналады;
- 2) білім алушылардың шет тілін оқуға деген ынтасының жеткіліксіздігінен көрінетін жеке фактор;

Білім алушылардың жоғары оқу орнына түсу кезінде шет тілдік құзыреттіліктерді меңгеру деңгейі бірдей топтар бойынша бөлудің оң және теріс жақтары бар. Мұндай оқыту барлық оларды топтық, жұптық жұмысқа тарта отырып, сабақта жұмысты тиімді құруға, оларды іс-әрекетке жұмылдыруға көмектеседі. Топтарды қалыптастыруға ұқсас тәсіл әрбір білім алушының қызметін жандандыру үшін алғышарттар жасайды. Білім алушылар топтағы өз орнын көреді, шет тіліндегі құзыреттіліктерді игеру мақсаты мен міндеттерін қояды.

Шет тілі бойынша жұмысты ұйымдастыруда сабақта тең деңгейлі оқу-әдістемелік кешендерді (Oxford, Cambridge, Goethe Institut және т.б.) пайдалануға көп көңіл бөлінуі тиіс. Мұндай кешендер шет тілін оқыту арқылы дағдыларын қабылдау мәдениетаралық қарым-қатынас қалыптастыруға жақсы жағдай туғызады, топтағы жұмыс түрлерін әртараптандыруға мүмкіндік береді. Кешенге аудиторлық құзыреттілікті қалыптастырудың маңызды көзі болып табылатын аудио және бейнематериалдар кіреді, өйткені олар ана тілінде сөйлейтіндердің сөйлеуін қолданады [6, б.82]. Сонымен қатар, аутенттік оқу кешендерінде өз бетінше оқуға арналған материалдың бір бөлігі қарастырылған, бұл сонымен қатар ЖОО-да білім беру процесін ұйымдастырудың маңызды факторы болып табылады. Олардың құрамына білім алушылар өзін-өзі тәрбиелеу құзыреттілігін қалыптастыру үшін пайдаланылуы мүмкін өз бетінше жұмыс істеуге арналған жұмыс кітабы кіреді.

Өз бетінше оқыту, өзіндік оқыту қабілеті, яғни өзіндік оқу іс-әрекетін оқу құзыреттілігі ретінде сипаттауға болады. Бұл саналы қабілет өзіне мақсат қоюға, лайықты әдістерді таңдауға, рефлексивті өзін-өзі бағалауға және оқу іс-әрекетін өзін-өзі реттеуге бағытталады. Бұл қабілет сонымен қатар, шешім қабылдау еркіндігімен, оларды таңдау жауапкершілігімен, жеке тәжірибені жинақтаумен, басқа қызмет субъектілерімен өзара әрекеттесумен сипатталады [10, 11 бет].

Оқытушының міндеті-білім алушыларға таңдау мен шешім қабылдауда еркіндік пен

жауапкершілікті, автономияны, іс-әрекеттің тәуелсіздігін қамтамасыз ететін даму жағдайын құру, рейтингтік жүйенің нәтижесі үшін [11; 14] жауапкершілікті қабылдаумен біріктірілген [10, Б.22].

Деңгейлеп оқыту тұлғаға бағытталған оқытудың нұсқаларының бірі болып табылады және оны білім алушылардың жеке ерекшеліктерін ашу және олардың дамуының ең қолайлы нысандарын таңдау ретінде қарастырған жөн [12]. Еуропалық стандарттарға сәйкес «деңгейлеп» оқулықтарды пайдалану тілдік дағдылар мен іскерлікті дамытуға, мәдениетаралық құзыреттілік пен плюрилингвизмді қалыптастыруға, шет тілін үздіксіз өз бетінше үйрену дағдыларын қамтамасыз етуге ықпал етеді. Сонымен қатар, «Шетел тілі» пәнін деңгейлеп оқулықты енгізу, барлық оқытушылардың талаптарын қамтиды.

Зерттеу нәтижелері. Бакалавриат мамандығында оқитын 1 курстың күндізгі бөліміндегі 106 білім алушыларға сауалнама жүргізілді.

Сауалнама мынадай сұрақтарды қамтыды. Яғни, «Сізге студенттерді шет тілін меңгеру деңгейі бойынша топтарға бөлу ұнай ма?» деген сұраққа 29 студент (81%) оң жауап берді; бесеуі (9,6%) шет тілін деңгейлеп оқытудың тәсіліне қанағаттанбады; ал 3 білім алушы (5,8%) сұраққа жауап беруде қиындықтарға тап болды; 2 адам (3,6%) шет тілдерін оқытуға өз қатысы бар, өйткені олар дәстүрлі немесе қарқынды оқыту әдістемелерін (кесте 1) қалады. Студенттердің көпшілігі шет тілін меңгертуде деңгейге бөліп оқытуды мақұлдады.

Кесте 1 - Сізге студенттерді шет тілін меңгеру деңгейі бойынша топтарға бөлу ұнай ма?

Жауап нұсқалары	Ия	Жоқ	Жауап беру қиын	Басқа	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	29	5	3	2	39
Сауалнамаға жауап берушілердің % - дық көрсеткіші	81	9,6	5,8	3,6	100

Шетел тілін оқытудағы оқулықтар туралы сұраққа 39 студент (79%) оң көзқарас білдірді; сауалнамаға жауап беруші 8 студент (15,2%) мынадай көрсеткішті көрсетті; (кесте. 2) бойынша үшеуі (5,8%) төмендегі пайызды көрсетті.

Кесте 2 - Сізге шынайы оқулықтармен жұмыс істеу ұнайды ма?

Жауап нұсқалары	Ия	Жоқ	Жауап беру қиын	Басқа	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	29	3	8	-	39
Сауалнамаға жауап берушілердің % - дық көрсеткіші	79	5,8	15,2	-	100

Білім алушылардың көпшілігі бұл сұраққа оң жауап бергендіктен, студенттердің көпшілігі деңгейлеп оқытуды мақұлдап қорытындыға келді.

Кесте 3 - Шет тілі сабақтарында жалпы ғылыми және арнайы тақырыптағы мәтіндер ұсынылуы керек деп ойлайсыз ба?

Жауап нұсқалары	Ия	Жоқ	Жауап беру қиын	Басқа	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	29	3	3	2	39
Сауалнамаға жауап берушілердің % - дық көрсеткіші	84,6	5,8	5,8	3,6	100

ЖОО-дағы сабақта жалпы ғылыми және арнайы тақырыптағы мәтіндерді қолдану қажеттілігі туралы 39 білім алушы (84,6%) оң пікір білдірді; 3 білім алушы (5,8%) оларды қолданудың қажеттілігін көрмейді және жауап беру қиынға соқты; 2 білім алушы (3,6%) шет тілі сабақтарында осындай мәтіндерді қолдану туралы өз пікірі бар. Олардың пікірінше, мәтіндер әр сабақта болуы керек, бірақ олардың күрделілігі студенттің оқу деңгейіне тікелей сәйкес келуі керек (кесте. 3). Көріп отырғанымыздай, шынайы оқулықпен қатар, студенттердің көпшілігі мамандық бойынша мәтіндерді міндетті түрде қолдануды қолдайды. Олар кәсіби бағдарланған шет тіліндегі мәтіндерді оқу дағдыларын меңгеру болашақта қажет екенін

түсінеді.

Сауалнаманың төртінші сұрағына жауап бере отырып, барлық студенттер шет тілін меңгерудің нақты деңгейін көрсете алмады. 10 студент (19,2%) бұл сұраққа жауап бермеді. Білім алушылардың ең көп саны, олардың пікірінше, сауалнамаға қатысқандардың B1-15 деңгейі (28, 8%). 4 кестеде көрсетілгендей, 4 студент (7,7%) өздерін (B1-B2) жоғары бағалады, A1 — де, олардың пікірінше, 6 студент (11,5%), A2 — 10 адам (19,2%), B2-7 студент (13,6%).

Кесте 4 - Сіз де шет тілі бойынша қандай деңгей бар?

Жауап нұсқалары	A1	A2	B1	B2	C1	Жауап беру қиын	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	8	8	12	4	1	8	39
Сауалнамаға жауап берушілердің %-дық көрсеткіші	15,6	19,2	28,8	11,5	6,7	19,2	100

Күткендей, студенттердің көпшілігінде A1-A2 және B1 деңгейлері бар, сондықтан Жәңгірхан атындағы БҚАТУ-да тиісті A1-A2 және B1 топтары аз құрылады. Шет тілін еркін меңгерген студенттердің саны аз болған кезде B1, B2 деңгейлері бар топтар құру қиын. Сондықтан кейбір білім алушыларға орта деңгей топта оқу өте оңай, ал бұрын оқымаған басқаларына қиын. Оқудағы қиындықтар туралы сауалнамаға жауап бере отырып, білім алушылар олардың шет тілдерін сәтті меңгеруіне кедергі келтіретін факторларды атауға тырысты. Көптеген білім алушылар үшін мұндай қиындықтар жеке факторлар болып табылады. Мұндай жауапты 25 білім алушы берді (61,5%). Сауалнамаға қатысқан 10 адам (30,8%) олардың шет тілін меңгеруіне кедергі келтіретін басқа факторларды атады. Аталғандардың ішінде мектепте шет тілі нашар жүргізілетінін жеткізді, мектепте оқытудың әлсіз деңгейде екендігін атап өтті. 3 білім алушы (5,8%) оқуды қиындататын фактор ретінде ЖОО-да қолданылатын техникалық базаның жеткіліксіздігін атап өтті. 5-ші кесте бойынша 1 білім алушы «Шетел тілі» пәні (1,9%) оқулығын таңдау қарастырылмағанын жеткізді.

Кесте 5 - Сізге ЖОО-да шет тілдері бойынша жұмыс істеуге не кедергі?

Жауап нұсқалары	Техникалық базаның жеткіліксіздігі	Оқулықты жеткілікті ойластырылмаған таңдау	Жеке факторлар	Басқа	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	2	1	26	10	39
Сауалнамаға жауап берушілердің %-дық көрсеткіші	5,8	1,9	61,5	30,8	100

Демек, білім алушылар шетел тілін оқытуда уақытты тиімді пайдалану керектігін жеткізді. Сауалнаманың алтыншы сұрағына жауап беру кезінде студенттердің көпшілігі (25 адам немесе 52%) дипломда шет тілін меңгеру деңгейін көрсетуді жақтады; 7 білім алушы (17,3%) өз деңгейін көргісі келмейді; 6 респондент (28,8%) бұл сұраққа жауап беру қиынға соқты; 1 сауалнамаға қатысқан (1, 9%) бұл мәселе бойынша өз пікірі бар (кесте 6).

Кесте 6 - Бағалау кезінде дипломға A1, A2, B1, B2 деңгейі қойылуы керек деп ойлайсыз ба?

Жауап нұсқалары	Ия	Жоқ	Жауап беру қиын	Басқа	Барлығы
Жауап бергендер саны (адам)	23	5	10	1	39
Сауалнамаға жауап берушілердің %-дық көрсеткіші	52,0	17,5	28,8	1,9	100

Жүргізілген зерттеулердің нәтижелерін талдау мақала авторларын келесі тұжырымдарға

әкелді:

1. Шет тілін меңгерудестуденттерді топқа бөліп, деңгейлеп оқытудың тиімділігі айқындалады.

2. Білім алушылар шетел тілін меңгеруде курстың бағдарламасын, тақырыптық мазмұнын, лексикалық дағдыны қалыптастырудың тиімділігін айқындайды. Оқытушы сабақта мәтіндерді қолдана отырып, өзінің әдістемелік құралын (курсын) құруға ынталандырады.

3. Студенттершет тілі сабағында өздерінің мамандықтарына сәйкес мәтіндермен жұмыс істеу арқылы тілге деген қызығушылығы арттырады. Студенттер шет тіліндегі материалдарды пайдалануда пәнге деген қызығушылығын арттырады.

4. Студенттердің көпшілігінде А2, В1 деңгейлері бар. Тек кейбіреулері В2 тілін меңгерудің жоғары деңгейімен мақтана алады. Айта кету керек, студенттің тілді меңгеру деңгейі бойынша ілгерілеуі бастапқы кезеңде тестілік бақылаудан басталады. Топтар бойынша іріктеу кезінде кездейсоқтықты болдырмау және уақытында түзетуді жүзеге асыру үшін мәтіндік блоктар мұқият таңдалуы керек. Айта кету керек, оқуды аяқтаған кезде тестілерді әзірлеуге жауапкершілікпен қарау керек, өйткені тек дұрыс әзірленген деңгейлік тест тапсырмалары шет тілдерін оқытудың сабақтастығын қамтамасыз ете алады.

5. Жоғары оқу орнында шет тілдерін оқытудың құзыреттілікті аспектілері бойынша білімгер грамматикалық дағдыны қалыптастырады.

Қорытынды. Шет тілін үйренудің бұл тәсілі, ең алдымен, мектепте әлі де байыпты жұмыс істеуге жеткілікті ынталандырылмаған А1, А2 деңгейі төмен білім алушыларды анықталады және шет тілін меңгеруде қолайсыз. Жоғарыда келтірілген мәліметтер студенттің шет тілін меңгеруде қарым-қатынас дағдыларын игерудің факторларын айқындайды.

Уақыт талабына сәйкес «Шет тілі» пәні оқытушысының міндеті — білім алушылардың шет тілдік коммуникативтік құзыреттілігін қалыптастыру ғана емес, сонымен қатар оларда өмір бойы шет тілі саласында үнемі өзін-өзі тәрбиелеуге дайын және алған құзыреттеріне жауап беретін өзін-өзі дамытатын тілдік тұлғаны тәрбиелеу [16, 148-бет] айқындалады.

Шет тілін меңгеру деңгейі жоғары (В1, В2) білім алушылар қазіргі заманғы деңгейлеп оқытудың барынша қолайлы жағдайларын көздейді. Сонымен, жоғары оқу орнында деңгейлеп оқытуды енгізудің оң белгілері кездестіреміз:

- 1) тілдік материалдарды жинақтау;
- 2) шет тілінде жеке және топтық жұмыстарды ұйымдастыру;
- 3) шет тілдік құзыреттіліктерді меңгеру бойынша белсенді жұмыстарды жүргізу;
- 4) тіл үйренушілердің шет тілдік құзыреттілігін бір деңгейде арттыру үшін сабақтарда қолайлы атмосферада ұйымдастыру.

Сонымен қатар, тәжірибе көрсеткендей, қазіргі уақытта шет тілдерін деңгейлеп оқытуға толықтай көшу көптеген аталған себептерге байланысты мүмкін емес, тілдік емес жоғары оқу орындарында шет тілдерін оқытуда тепе-тең негізде деңгейлеп және аралас оқыту бар. Жоғары оқу орнында деңгейлепоқыту және шет тілін оқыту мәселелерінің тиімді әдіс-тәсілдерін айқындау болып табылады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Современный философский словарь [Текст] / под общ.ред. В. Е. Кемерова. – М.; Бишкек; Екатеринбург, 1996. – 608 с.
- 2 Босова, Л. М. Уровневые стратегии обучения иностранному языку в вузе [Текст] / Л.М.Босова // Интерактивная наука. - 2017. - № 7 (17). (https://interactive-science.media/ru/article/461933/discussion_platform) (дата обращения: 10.07.2017).
- 3 Андреева, Т.Я. Непрерывность обучения иностранным языкам в вузе как обязательное условие становления языковой личности [Текст] / Т. Я.Андреева, О.С.Степанова // Обучение в течение всей жизни – Life Long Learning – актуальные мировые практики в российском образовательном пространстве : материалы Всерос. науч.-практ. конф. – Екатеринбург, 2014. - Вып. 7. – С. 20–25.
- 4 Общеввропейские компетенции владения иностранным языком: изучение, преподавание, оценка [Текст]. - М. : Изд-во МГЛУ, 2003.
- 5 Oxenden Clive, Latham - Koenig Christian. New English File. Intermediate Teacher's Book. Oxford, 2014. 216 p. 20. Trim John. GemeinsamereuropäischerReferenzrahmenfürSprachen:

lernen, lehren, beurteilen. Berlin ; München ; Wien ; Zürich ; New York, 2001. 244 s.

6 Бредихина, И. А. Механизмы контроля и оценки эффективности образовательного процесса по иностранным языкам при уровневом подходе к обучению в неязыковом вузе [Текст] / И.А. Бредихина // Методическое обеспечение процесса обучения иностранным языкам в вузе: балльно-рейтинговая система оценки учебных достижений студентов. Екатеринбург, 2012. - С. 13–19.

7 Стародубцева, Е. А. Уровневая дифференциация в процессе обучения иностранному языку [Текст] / Е.А. Стародубцева. – (colleguicoz.ru/publ./67-1-0-6408) (дата обращения: 10.02 2022).

8 Рекош, К.Х. Языковая политика в Европе – Вавилоне XXI века [Текст] – (www.vestnik.mgimo.ru/sites/default/files/pdf/02_filologiya_02_rekoshkh.pdf) (дата обращения: 20.02.2018).

9 Зубова, Л.В. Проблемы применения балльно-рейтинговой системы в вузе для контроля учебных достижений студентов [Текст] / Л. В. Зубова, Е. И. Ренер, Т. Д. Рожина, О. С. Степанова // Педагогическое образование в России. - 2016. - № 10. - С. 53–60.

10 Коряковцева, Н. Ф. Современная методика организации самостоятельной работы изучающих иностранный язык [Текст] / Н.Ф. Коряковцева. – М., 2002. – 176 с.

11 Стародубцева, Е.А. Уровневая дифференциация в процессе обучения иностранному языку [Текст] / Е.А. Стародубцева. (colleguicoz.ru/publ./67-1-0-6408) (дата обращения: 10.02 2022).

12 Oxenden Clive, Latham - Koenig Christian. New English File. Intermediate Teacher's Book. Oxford, 2014. 216 p. 20. Trim John. GemeinsamereuropäischerReferenzrahmenfürSprachen: lernen, lehren, beurteilen. Berlin; München; Wien ; Zürich ; New York, 2001. 244 s.

13 Figueras, N. (2012).The Impact of the CEFR.*E LTJournal*,66(4), 477–485.

14 Ilin, G. (2014). Student-Teacher Judgementson Common European Framework : Efficacy, Feasibilityand Reality. *Dilve Edebiyat Egitimi Dergisi*,9, 8–19.

15 Об утверждении Государственной программы развития образования и науки Республики Казахстан на 2020–2025 годы. Постановление Правительства Республики Казахстан от 27 декабря 2019 года №988. — (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988/history>).

16 Lin, C.J., Hwang, G.J., Fu, Q.K., & Cao, Y.H. (2020). Facilitating EFL students'English grammar learning performance and behaviors: A contextual gaming approach. *Computers & Education*, 152, 1-20.

17 Kukulska-Hulme, A. & Lee, H. (2020). Intelligent assistants in language learning: an analysis of features and limitations. *CALL for Widening Participation: Short Papers from EUROCALL*, 2020, 172–176.

18 Ilin, G. (2014). Student-Teacher Judgementson Common European Framework: Efficacy, Feasibilityand Reality. *Dilve Edebiyat Egitimi Dergisi*, 9, 8–19.

19 Moonen, M., Stoutjesdijk, E., de Graaff, R.& Corda, A. (2013). Implementing CEFR in secondary education : impacton FL teachers 'educational and assessmentpractice. *International Journal of Applied Linguistics*, 23(2), 226–246.

20 Общеευропейские компетенции владения иностранным языком: изучение, преподавание, оценка [Текст] / под ред.К.М.Ирисхановой.— М.:Изд-воМГЛУ, 2005.—259с.

REFERENCES

1 Sovremennyy filosofskiy slovar' [Tekst] / pod obshch.red. V. E. Kemerova. – М.; Bishkek; Ekaterinburg, 1996. – 608 s.

2 Bosova, L. M. Urovnevye strategii obucheniya inostrannomu yazyku v vuze [Tekst] / L.M.Bosova // Interaktivnaya nauka. - 2017. - № 7 (17). (https://interactive-science.media.ru/article/461933/discussion_platform) (data obrashcheniya: 10.07.2017).

3 Andreeva, T.YA. Nepreryvnost' obucheniya inostrannym yazykam v vuze kak obyazatel'noe uslovie stanovleniya yazykovoy lichnosti [Tekst] / T. YA.Andreeva, O.S.Stepanova // Obuchenie v techenie vsej zhizni – Life Long Learning – aktual'nye mirovye praktiki v rossijskom obrazovatel'nom prostranstve : materialy Vseros. nauch.-prakt. konfe. Ekaterinburg, 2014. - Vyp. 7. – S. 20–25.

4 Obshcheevropejskie kompetencii vladeniya inostrannym yazykom: izuchenie, prepodavanie, ocenka [Tekst]. - М. : Izd-vo MGLU, 2003.

5 Oxenden Clive, Latham - Koenig Christian. New English File. Intermediate Teacher's Book. Oxford, 2014. 216 p. 20. Trim John. Gemeinsamereuropäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Berlin ; München ; Wien ; Zürich ; New York, 2001. 244 s.

6 Bredihina, I. A. Mekhanizmy kontrolya i oenki effektivnosti obrazovatel'nogo processa po inostrannym yazykam pri urovnevom podhode k obucheniyu v neyazykovom vuze [Tekst] /

I.A.Bredihina // Metodicheskoe obespechenie processa obucheniya inostrannym yazykam v vuze: ball'no-rejtingovaya sistema ocenki uchebnyh dostizhenij studentov. Ekaterinburg, 2012. - S. 13–19.

7 Starodubceva, E. A. Urovnevaya differenciaciya v processe obucheniya inostrannomu yazyku [Tekst] / E.A. Starodubceva. – (collegyucoz.ru/publ./67-1-0-6408) (data obrashcheniya: 10.02 2022)

8 Rekosh, K.H. YAzykovaya politika v Evrope – Vavilone XXI veka [Tekst] – (www.vestnik.mgimo.ru/sites/default/files/pdf/026_filologiya_02_rekoshkh.pdf) (data obrashcheniya: 20.02.2018).

9 Zubova, L.V. Problemy primeneniya ball'no-rejtingovoy sistemy v vuze dlya kontrolya uchebnyh dostizhenij studentov [Tekst] / L. V. Zubova, E. I. Renner, T. D. Rozhina, O. S. Stepanova // Pedagogicheskoe obrazovanie v Rossii. – 2016. – № 10. – S. 53–60.

10 Koryakovceva, N. F. Sovremennaya metodika organizacii samostoyatel'noj raboty izuchayushchih inostrannyj yazyk [Tekst] / N.F. Koryakovceva. – M., 2002. – 176 s.

11 Starodubceva, E.A. Urovnevaya differenciaciya v processe obucheniya inostrannomu yazyku [Tekst] / E.A. Starodubceva. (collegyucoz.ru/publ./67-1-0-6408) (data obrashcheniya: 10.02 2022).

12 Oxenden Clive, Latham - Koenig Christian. New English File. Intermediate Teacher's Book. Oxford, 2014. 216 p. 20. Trim John. Gemeinsamereuropäischer Referenz rahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen. Berlin; München; Wien ; Zürich ; New York, 2001. - 244 s.

13 Figueras, N. (2012). The Impact of the CEFR. E LTJournal, 66 (4), 477–485.

14 Ilin, G. (2014). Student-Teacher Judgementson Common European Framework : Efficacy, Feasibilityand Reality. Dilve Edebiyat Egitimi Dergisi, 9, 8–19.

15 Ob utverzhdenii Gosudarstvennoj programmy razvitiya obrazovaniya i nauki Respubliki Kazakhstan na 2020–2025 gody. Postanovlenie Pravitel'stva Respubliki Kazakhstan ot 27 dekabrya 2019 goda №988. — (<https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900000988/history>).

16 Lin, C.J., Hwang, G.J., Fu, Q.K., & Cao, Y.H. (2020). Facilitating EFL students' English grammar learning performance and behaviors: A contextual gaming approach. Computers & Education, 152, 1-20.

17 Kukulska-Hulme, A. & Lee, H. (2020). Intelligent assistants in language learning: an analysis of features and limitations. CALL for Widening Participation: Short Papers from EUROCALL, 2020, 172–176.

18 Ilin, G. (2014). Student-Teacher Judgementson Common European Framework: Efficacy, Feasibilityand Reality. Dilve Edebiyat Egitimi Dergisi, 9, 8–19.

19 Moonen, M., Stoutjesdijk, E., de Graaff, R.& Corda, A. (2013). Implementing CEFR in secondary education : impacton FL teachers 'educational and assessmentpractice. International Journal of Applied Linguistics, 23(2), 226–246.

20 Obshcheevropejskie kompetencii vladeniya inostrannym yazykom: izuchenie, prepodavanie, ocenka [Tekst] / pod red.K.M.Irskhanovoj.— M.:Izd-vo MGLU, 2005.—259s.

РЕЗЮМЕ

В данной статье авторы рассматривают проблемы уровневого обучения иностранным языкам в вузе, обсуждают условия осуществления языкового обучения, способствующие более эффективному овладению иностранным языком. Переход к уровневому обучению в Республике Казахстан потребовал значительных изменений всего учебного процесса по обучению иностранным языкам: внедрения новых, более эффективных технологий обучения, имитирующих условия страны изучаемого языка, создания новой документации, подготовки преподавателей, разработки новой системы оценивания результатов учащихся. Одной из особенностей обучения в смешанных группах является большая объективность оценки полученных знаний. Кроме того, при переходе на разные уровни обучения возникают трудности при оценке знаний, умений и навыков учащихся, поскольку количественно равные показатели, полученные на разных уровнях образования, неравны с точки зрения владения языком. Тем не менее, благодаря качественным аутентичным учебно-методическим комплексам преобладают положительные аспекты обучения обучающихся по уровням обучения, в первую очередь основанные на формировании коммуникативных компетенций. Несмотря на отношение обучающихся к общему уровневому образованию, авторы подробно рассмотрели многие нерешенные проблемы. Автор обобщает опыт внедрения уровневого обучения иностранному языку для обучающихся технических специальностей и резюмирует, что одним из условий повышения качества образования на иностранном языке является внедрение уровневого обучения иностранному языку.

УДК 371.13
МРНТИ 14.35.07

Козубцов И.Н., доктор педагогических наук, профессор, <https://orcid.org/0000-0002-7309-4365>
Военный институт телекоммуникации и информатизации имени героев Крут,
г. Киев, ул. Московская 45/1, 01011, Украина,
Институт педагогического образования и образования взрослых имени Ивана Зязюна
Национальной академии педагогических наук Украины,
г. Киев, ул. Максима Берлинского, 9, 04060, Украина, kozubtsov@gmail.com
Таршилова Л.С., кандидат экономических наук, ассоциированный профессор,
<https://orcid.org/0000-0001-6252-5548>
НАО «Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангир хана»,
г. Уральск, ул. Жангир хана 51, 090009, Казахстан, tarshilova@mail.ru

Kozubtsov I. N., Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, <https://orcid.org/0000-0002-7309-4365>
Military Institute of Telecommunications and Informatization named after Heroes of Krut,
Kiev, Moskovskaya str. 45/1, 01011, Ukraine,
Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the National Academy of
Pedagogical Sciences of Ukraine, Kiev, Maxim Berlinsky str., 9, 04060, Ukraine,
kozubtsov@gmail.com
Tarshilova L. S., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, <https://orcid.org/0000-0001-6252-5548>
NJSC «West Kazakhstan Agrarian and Technical University named after Zhangir khan», Uralsk,
st. Zhangir khan 51, 090009, Kazakhstan, tarshilova@mail.ru

**ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ТЕХНОЛОГИЯ МОТИВАЦИИ СОИСКАТЕЛЕЙ
УЧЕНОЙ СТЕПЕНИ ДОКТОРА ФИЛОСОФИИ К ПРОФЕССИОНАЛЬНОМУ
РАЗВИТИЮ В КОНТЕКСТЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF MOTIVATION OF APPLICANTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHILOSOPHY TO PROFESSIONAL DEVELOPMENT IN
THE CONTEXT OF METHODOLOGICAL CULTURE**

АННОТАЦИЯ

Проблема детерминации поведения аспирантов привлекает внимание не только научных руководителей, но исследователей различных областей знаний. На характеристику поведения человека влияет мотивация. Мотивация аспиранта влияет на их профессионализм, производительность и эффективность во время написания научно-исследовательской работы – диссертации. Доказано, что в наиболее эффективные результаты могут достичь именно те аспиранты, у которых наиболее развитая самомотивация. Исходя из этого сформулирована цель работы - обоснование подхода к формированию учебной мотивации, как одной из составляющей педагогических условий успешного побуждения соискателей ученой степени доктора философии к профессиональному развитию методологической культуры. В работе предложено несколько педагогических приемов по зарождению положительной общечеловеческой мотивации аспиранта к научным поискам. Рассмотрена педагогическая технология мотивации аспирантов. Для утверждения этого понадобились многочисленные эксперименты в ряде научных школ, которые подтверждают ранее сформированную гипотезу о самомотивации. Повторяемость педагогических приемов, достигнутая в научных школах, говорит о высокой готовности их как педагогической технологии. Дальнейшие научные поиски целесообразно нацелить на поиски большого количества педагогических приемов для учета индивидуальной склонности аспирантов, чтобы создать массовую педагогическую технологию.

ANNOTATION

The problem of determining the behavior of graduate students attracts the attention of not only scientific supervisors, but also researchers in various fields of knowledge. The characterization of human behavior is influenced by motivation. The motivation of a graduate student affects their